

СТАНОВИЩЕ

от проф. д. ик. н. Пенка Иванова Найденова

Относно дисертационния труд на тема: „Демографска политика в законодателството на България през периода 1879-1912 г.“ от **Марио Димитров Александров**, редовен докторант към Института за изследване на населението и човека при Българска академия на науките, за придобиване на образователна и научна степен „доктор“, научно направление 2.2 „История и археология“.

Характер и приноси моменти на дисертационния труд

Представеният за защита дисертационен труд има характер на самостоятелно историко-демографско изследване в три глави. Те са логично подредени според класическото представяне от демографската наука на естественото и механичното движение на населението. Емпиричното характеризирание на раждаемостта и смъртността е въведено в съотношение с основните фактори на семейната, социалната и политическата среда. Безпрецедентното механично движение като следствие на национално-политическата ситуация от Освобождението, разкриващо принудителните миграции и териториалното разместване, се интерпретира от гледище на законодателната дейност и социалната защита в полза на дребнособственическото структуриране и благоприятстване на българското население (аграрна реформа, данъчна, сградостроителна, здравна политика). От стратегическите цели и мерки на политиката за населението, отразени в първите закони, укрепващи строителството на нова България в първите 3-4 десетилетия от основополагането ѝ, пряко и косвено са извлечени принципите на демографската политика като постоянна отговорност на държавата.

Разработването на тази тематика е първо по рода си в нашата литература. Високото му равнище се дължи на добрата подготовка на докторанта, на продължително издирване и използване на огромен брой източници, опознаване на сложни закони

постулати, на много автори виждания, статистически данни и официални документи от национално и международно значение. Това води до приноса на автора в комплектуването на изворовия материал и каталогизирането на основната библиография по тази тематика. Чрез тези постижения авторът има обективни основания да структурира първите елементи на демографската концепция на България, чийто следи са актуални до днес. Този резултат с приносен характер позволява на докторанта да формулира съвременните ориентири на демографската политика, които съставляват практико-приложен принос на дисертантския труд. В общ теоретико-исторически план приносът на автора е в осмислянето на демографската политика като част от политиката за населението и социалната защита, въведени в законите на поредицата народни събрания в атмосферата на бурни дебати, политически и стопански кризи през най-трудните години от началото на строителството на нова България, ориентираща се по пътя на европейското развитие.

Приносен характер има методът на извличане на концептуалните елементи на демографската политика. Постигнато е не само стегнато и ясно интерпретиране на създадените закони. Проследен е процесът на създаване на законите по пледоариите в Народното събрание и противопоставянето на партиите и видните политически дейци. Пролитчава това, че усилията за икономическо издигане и въвлитчане на населението в промишлено-градски отрасли, и за съхранение на демографския потенциал са еднакви, независимо от смяната на правителствата.

Справката за приносите задоволително отразява тези моменти, макар че равностойното им изреждане и неотделяне на теоретичните от практико-приложните затруднява оценката на тезата на защитата.

Стил и език на изложението

Постигната е добра логическа обвързаност на проблемите при споменатия по-горе ред на анализа, характерен за демографските процеси. Изказността е лека, езикът – чист и ясен, което прави трудът едновременно достъпен и аналитичен.

Препоръчителни бележки

– Трудът не би загубил, ако демографската концепция, формирана още в този ранен период се окачестви като пронаталистична, а намесата на държавата в

икономическото и демографското възпроизводство като проява на неокейнсиански постулати – понастоящем на дневен ред във всички държави.

– Изложението на противопоставянията в законодателната дейност би могло да бъде по-пълно, ако се представя накратко политическата обстановка на смяната на правителствата и на международните отношения, както и на избора на модела на развитието.

– Може да се избегне прекаленото визирание на автори (по даден проблем или казус), в случаите когато авторът не изразява отношението си към визията, а само участието им в библиографията.

Заклучение

Високото равнище на дисертационния труд до качеството на завършена монография с приносни резултати потвърждава добрата теоретична подготовка в областта на историята и демографията, както и уменията на дисертанта да извършва научно-изследователска работа, задълбочени изворови проучвания и мултидисциплинарен анализ. Това ни дава основание убедено да препоръчаме да бъде присъдена на докторанта **Марио Димитров Александров** образователната и научна степен „доктор“.

15.02.2016 г.

Проф. д.ик.н. Пенка Найденова

София

/

/